

ACTIVITEITEN BIJ AANBEVELING

3 WERK VANUIT HOGE VERWACHTINGEN: GROEPEER FLEXIBEL

De leidraad 'Onderwijs vanuit hoge verwachtingen' geeft inzicht in de invloed van leerkrachtverwachtingen op de leerprestaties van leerlingen. De leidraad is opgebouwd uit zes aanbevelingen om te kunnen handelen vanuit hoge verwachtingen. In deze bijlage staan de volgende twee concrete activiteiten uitgewerkt die horen bij de derde aanbeveling:

- **Hoe zit dat bij jou?**
- **Leerlingen zelf laten kiezen**

Met de activiteiten kun je als leerkracht, schoolleider, intern begeleider of andere onderwijsprofessional onderzoeken hoe je groepeert en hoe je hierin differentieert.

Activiteit: Hoe zit dat bij jou?

Ga na hoe flexibel jij groepeert. Reflecteer op onderstaande vragen, ga op onderzoek uit en bespreek de uitkomsten met een collega.

- Hoeveel kinderen in jouw klas zijn dit schooljaar van niveaugroep veranderd?
- Hoeveel kinderen zitten nu in een andere niveaugroep dan vorig jaar?
- Wat was de aanleiding om een leerling van groep te veranderen?
- Hoe kunnen jouw leerlingen bewijzen dat ze meer uitdaging aankunnen?

Herken je de vergelijking tussen niveaugroepen en glazen plafonds? Hoe zit dat in jouw klas?

- Zijn er activiteiten die niet voor alle leerlingen toegankelijk zijn?
- Waar zitten mogelijkheden om leerlingen toegang te geven tot al het beschikbare materiaal?

Interview een aantal van je leerlingen en – indien mogelijk – oud-leerlingen over hun begrip van en ervaringen met niveaugroepen. Stel hen vragen als:

- Kun je me uitleggen wat de groepjes die we in onze klas gebruiken betekenen? (noem de namen van de groepjes die je gebruikt)
- Wat vind je ervan om in jouw groep te zitten?
- Wat denk je dat de kinderen in de andere groepjes ervan vinden?
- In welke groep zou jij het liefste zitten en waarom?

Activiteit: Leerlingen zelf laten kiezen

Lees het onderstaande praktijkvoorbeeld.

Praktijkvoorbeeld flexibel groeperen: een leerkracht vertelt...

"Ik zie het als mijn doel als leerkracht om ervoor te zorgen dat iedereen het lesdoel behaalt. Ik geloof erin dat ik dit alle leerlingen kan leren. Het duurt bij de een misschien wat langer dan bij de ander. Doordat ik verwacht dat het bij iedereen gaat lukken, straal ik dat ook uit naar de leerlingen.

Ik begin elke les met klassikale instructie. Daarin krijg ik al veel informatie over wie de lesstof begrijpt en wie nog niet. Een wisbordje helpt hierbij.

Ik werk niet met vaste niveaugroepen. Vorig jaar had ik leerlingen die zichzelf als "een **één ster" beschreven**. Ze waren ervan overtuigd dat ze niet konden rekenen. Dat wil ik doorbreken, want ik ben me ervan bewust dat hierdoor een selffulfilling prophecy ontstaat.

Omdat ik denk dat alle leerlingen het lesdoel kunnen beheersen, verwacht ik dat de leerlingen hiervoor gaan. Als zij merken dat ze het nog niet helemaal begrijpen, kiezen ze er zelf voor om mee te doen aan de verlengde instructie. Dit betekent niet dat ze niet kunnen rekenen. Het betekent dat ze een bepaald onderdeel nóg niet kunnen, maar dat het ze zeker wel gaat lukken. Het is erg verschillend wie er bij mij aan de instructietafel zit.

De ene leerling pakt een instructie makkelijker op dan de andere. Waarschijnlijk hebben de leerlingen die geen extra instructie volgen een les sneller af dan leerlingen die wel extra instructie krijgen. Dit betekent niet dat de leerlingen die het eerder begrepen hebben alvast verder gaan in de leerstof. Zij oefenen met hetzelfde leerdoel, maar bijvoorbeeld met hogere getallen. Als het lesdoel is om een deel van een geheel te kunnen berekenen, dan krijgen leerlingen die dit snel begrijpen bijvoorbeeld sommen als 3/12 van 54 000. Leerlingen die wat meer moeite hebben met dit leerdoel krijgen opdrachten als 3/4 van 44. Het doel is hetzelfde, de getallen bepalen de uitdaging."

De leerkracht van het praktijkvoorbeeld vertelt dat ze haar leerlingen af en toe zelf laat kiezen of ze extra instructie krijgen of niet. Kunnen leerlingen in jouw klas zelf kiezen of ze extra instructie willen of niet? Bij welk vakgebied zou je het aandurven om dit uit te proberen? Maak een plan en voer het uit.
Reflecteer naderhand door middel van de volgende vragen:

- Hoe vonden de leerlingen het om zelf te kiezen?
- Welke leerlingen hebben jou verrast met hun keuze?
- Wat was het resultaat in hun werk?
- Welke leerlingen maakten verkeerde keuzes, vind je? Hoe kun je stapjes zetten en de leerlingen hierbij ondersteunen?